

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה:

לשנה: 10.50 קראָנען, לחצי שנה: 5.25 קראָנען, לרבע שנה: 2.70 קראָנען.

ברוסיה:

לשנה: 4 רו״כ, לחצי שנה: 2 רו״כ, לרבע שנה: 1 רו״כ.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.

מחיר כל נומר 10 קאפ׳, 25 העללער.

עם „הפדגוג":

באוסטריה־אונגריה:

לשנה: 15.50 קראָנען, לחצי שנה: 7.75 קראָנען, לרבע שנה: 3.90 קראָנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רו״כ, לחצי שנה: 3 רו״כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.

בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.

מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

קרקוי, יום ד׳, יב חשון תרס״ג. גליון א. Krakau, 12 November (30 October) 1902.

תכן:

* * *

שָׁעוֹן מַכֶּה: תִּיק־תִּיק־תַּק!
מָטָר מְטַפְטֵף: טִיף־טִיף־טַף!
תִּינוֹק [1]) בּוֹכֶה: אַם־אַם־אַם!
אִמָּא קוֹרְאָה: נוּם־נוּם־נוּם!
אַבָּא גוֹעֵר: הַס־הַס־הַס!
עַכְבָּר הוֹרֵק: רֵק־רֵק־רֵק!
חָתוּל מְצַפְצֵף: מִיַּאוּ־מִיַּאוּ־מִיַּאוּ!
חשֶׁךְ מַשְׁחִיר: מָה־מָה־מָה...
מָתַי יַעֲבֹר לַיְלָה?!

מָתַי יִהְיֶה אוֹר־אוֹר־אוֹר?
שַׁחַר יִדְרֹךְ עָל־עָל־עָל,
צִפּוֹר תָּרֹן: צִיף־צִיף־צִיף!
אִמָּא תִקְרָא: הוֹ, הוֹ, הוֹ!
אִכְלוּ חֲבִיבִים: הַם־הַם־הַם!
וּלְכוּ הַחַדְרָה: חִישׁ־חִישׁ־חִישׁ!
שָׁמָּה לוֹמְדִים: „אָלֶף־בֵּית",
כֶּסֶף יִזְרֹק: דִּין־דִּין־דִּין, —
מַלְאָךְ טוֹב מִלְמַעְלָה.

וגירו. יִצְחָק י. קַצְנֶלְסוֹן.

[1]) יוֹנֵק, יֶלֶד קָטָן.

הֶחָתוּל וְהַתָּיִשׁ.

(אגדה).

קין בן אדם הראשון גדל חתול בביתו, כי עובד אדמה היה, וימצא חפץ בחתול הטורף ומבער את החפרפרות [1]) המשחיתות את אדמתו, ואת העכברים האוכלים את פרי שדהו. —

והבל גדל תיש, כי רועה צאן היה, וימצא חפץ בתיש, אשר הלך בראש עדרו ונהג אותו בבקר־בבקר אל המרעה ובערב־בערב אל הגדרה [2]). וישמר התיש על העדר ולא נתנם לבא בשדות קין לפרץ גדרינו ולשחת גנים; ועל כן אהב הבל את תישו ויקרא לו: „תיש תמים".

וקין אהב את חתולו, ויכנהו בשם „חתול מנמר", כי עורו היה מנמר ומלא חברברות [3]). וגם אמנם אהוב אהב החתול את שמו ויתנאה בו; ובכל עת, אשר קרא לו קין: „חתול מנמר", התרפס לרגלי אדניו, והסתיר את ראשו בין כנפות בגדו, כמתבייש לשמע שם הכבוד אשר קרא לו.

פעם אחת הראה החתול נפלאות במלאכת הציד, כי חטף בקפיצה אחת שלש חפרפרות ויטרפן מערפן — ויוסף לו קין שם על שמו ויכנהו: „חתול־מנמר, טורף־מערף". —

ויהי כאשר קם קין על הבל אחיו ויהרגהו — ויפרד עדר הבל, ויפזר לכל רוח; כי פחדו הצאן, פן יאספם המרצח אליו; והמה לא אבו לתת חלבם וצמרם לרוצח נפש אחיו. ואולם התיש נשאר על מקומו אבל ועצב, ויברח כפעם בפעם את המקום, אשר נשפכו דמי בעליו עליו, וינע בקרניו.

וכאשר יצא קין להיות נע ונד בארץ — וישאר החתול על מקומו קרוב למאורת העכברים והחפרפרות, ולא נלוה אל אדניו, כי אמר: „נכמרו רחמי על אדני האמלל, ואינני יכול להביט אליו, פן ישבר לבי בקרבי!"

ויאמר החתול־המנמר הטורף־מערף אל התיש: „שמע נא, אחי! הן יתומים עזובים אנחנו; בא ונתרועע כאחים נאמנים, וכפרנו באהבתנו על הדם השפוך בקנאת אחים!" —

וייטב הדבר בעיני התיש, ויאמן בחתול, ויתרועעו יחדו וישבעו איש לרעהו לאהבה ואמונה. —

ויהי כי יצא קין בגולה — ותשאר האדמה עזובה ושוממה ולא נתנה את יבולה — ויצאו גם העכברים לנוד ולנוע.

ויאמר החתול אל התיש: „הבה נא, תיש תמים! הן העכברים יצאו מזה, והמה תועים בשדה; נלכה נא לבקשם והורינו להם את הדרך, אשר ילכו בה".

— טוב דברת, חתול־מנמר, טורף־מערף! — ענה התיש — קומה ונלכה!

וילכו באשר הלכו, וילינו באשר לנו, ויקומו באשר קמו — ויוסיפו ללכת.

וישא החתול את עיניו, וירא והנה עדת עכברים רצים סביב למאורתם, ואיש את רעהו הודף בכתף ומנתר על צוארו. ויתקצף החתול ויקרא:

— „הוי! אדני הארץ יצא בגולה, והנבזים האלה משתעשעים ושמחים באידו! הבה, אעשה בם שפטים [1])!"

ואולם את חנה יעשה רק באזני התיש, ומן העכברים הסתיר את עברתו; ויתהלך אתם בערמה, כי הסתיר את צפרניו וילך אט, ויהי כלא רואה; ויבט השמימה, וישתטח על הארץ, כמתפלל—ובזקירה [2]) אחת הפסיק את תפלתו, ויחסם את הדרך בפני העכברים לבל ימלטו אל המאורה, ויחנקם ויטרפם, ואת הנשארים רדף עד חרמה [3]).

„אכן מחרים אתה את העכברים בערמה!" — קרא התיש ויוסף לו שם על שמותיו ויקרא לו: „חתול־מנמר, טורף־מערף, ערמה־חרמה".

וישמעו העכברים, ויסכימו גם הם על שם־הכבוד הזה, ויכתבו את הדבר על קירות מאורתם.

[1]) חפרפרת — מוילוואורף кротъ, [2]) שאפשטאל, овчарня.
[3]) כתמים רבים ושונים.

[1]) אענש אותם, איסרם. [2]) בקפיצה. [3]) עד שהחריב אותם כלה.

וילכו הנודדים כאשר הלכו וילינו כאשר לנו, ויקומו כאשר קמו ויוסיפו ללכת. התיש בקש לו מרעה־מדבר ויזהר מבא בשדה בעלים; והחתול בקש לו יונים ואפרחים, ויזהר ממקל בעלים. ויעברו ימים רבים־רבים, עד אשר באו לעדר יבל אבי יושב אהל ומקנה.

ויאמר התיש: „אחי חתול־מנמר, טורף־מערף, ערמה־חרמה! נסורה־נא אל אהל יבל, ושרתנו את עדרו באמונה, והוא יכלכלנו ולא נמות ברעב!“

— טוב דברת, תיש תמים! — ענה החתול — וגם נמצא לנו עת ללמד את העכברים חכמה ומוסר, ואת האפרחים — לשיר שירי נהי על אסון האדם!“

— אבל אחי המנמר, — ענה התיש — הן ידעת כי לא בעל שפתים אנכי, ואין כחי אלא בקרני; ואתה נואם נאום [1]) מאין כמוך! לך אתה ודברת על לב יבל, ושמע לקולך, והאמין לך, כי בעל קולות אתה!“ — והתיש רצה לאמר לחתול, כי „בעל שמות“ הוא, יען כי שמות רבים לו, אך את אשר יאמר אצלנו שמות, יאמר בין החתולים־קולות.

ויען החתול ויאמר: „גם אנכי מראש בזאת חשבתי, אך ענותי לא נתנתני להגיד לך את הדבר הזה“. וילך החתול לדבר את דבריו באזני יבל הרועה, —

— מי אתם, ומה שמותיכם? — שאל יבל.

— אני חתול־מנמר, טורף־מערף, ערמה־חרמה, ומשרתי — תיש תמים. —

ויתפלא יבל לשמות החתול הרבים, ועוד יותר התפלא בשמעו, כי תיש בעל קרנים הוא עבד לחתול פרוע הראש וארך הזנב. לסוף נאות יבל לדברי החתול, ויקבל את האורחים בין משרתי עדרו.

(סוף יבא).

יהודה שטנברג.

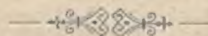

[1]) דברן.

הר נבו.

משה ויהודית מונטיפיורי.

א.

בארץ איטליה ישבה משפחה עתיקה וחשובה מאד בקרב עדת ישראל שם; ושם המשפחה מונטיפיורי. כל בני המשפחה הזאת היו נודעים בעשרם ובישרם, בטובם ובצדקתם, ובאהבתם את עמם ודתם אהבה עזה, אהבה נאמנה. ודגל עתיק מיחד היה למשפחה הזאת, ועל הדגל היו מצירות התמונות האלה: תמונת ארי זקוף ומתחתיו כתוב: „הוה גבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים"; עץ ארז, ומתחתיו — : „צדיק כתמר יפרח, כארז בלבנון ישגא", וגבעות קטנות תלולות זו למעלה מזו ומתחתיהן — : „אשא עיני אל ההרים: מאין יבא עזרי? עזרי מעם יי".

ואחד מבני המשפחה הזאת, משה חיים שמו, עזב הוא ויוסף אליהו בנו את ארץ מולדתם וילכו לונדונה, בירת אנגליה, וישבו שם. ויוסף אליהו היה איש משכיל, ירא אלהים וישר בכל מעשיו, ככל בני משפחתו הכבודה, ויהי שמח וטוב לב תמיד. הוא אהב מאד את עבודת הגננות ואת ידיעת הצמחים השונים. ויוסף אליהו נשא לו אשה בלונדון, את רחל בת אברהם למברוזו די מטוס מקטו.

בחרף של שנת תקמ"ה נסע יוסף אליהו מונטיפיורי לרגלי מסחרו ללירנו אשר באיטליה, וגם אשתו הלכה עמו. ימים אחדים אחרי בואם לעיר ליורנו, ילדה רחל אשת יוסף אליהו מונטיפיורי בן, ויקראו את שמו משה. הוא משה, שהיה אחרי כן כמלאך מושיע לאחיו בני עמו העשוקים ולארץ אבותיו השוממה, אשר אהב בכל לב ובכל נפש.

רק ירחים אחדים ישב יוסף אליהו מונטיפיורי ואשתו בליורנו, ואחרי כן שבו לונדונה עם בנם הבכור אשר נולד להם. על דבר הנסיעה הזאת ספרה אם משה מונטיפיורי כדברים האלה: משה היה תינוק יפה, חזק וגדול מאד, ובכל זאת לא הפצתי לשכר לו מינקת, בלכתנו באניה בים לבוא לאנגליה בחרף קשה מאד; אני בעצמי הייתי מינקתו. ואמנם פעמים רבות הצטערתי על ארחתי הרזה בימי המסע, כי אני ואישי לא נגענו בכל הדרך בשום מאכל בשר, ורק לחם וחמאה וביצים היו כל מזונותינו. ואולם עתה, — הוסיפה לספר בצחוק — עתה שלמו לי ביד רחבה כל המחסורים, אשר סבלתי בימי המסע ההוא; והמחסורים ההם לא הזיקו לא לבריאותי ולא לבריאות הילד. עתה אני שמחה מאד, כי לא נטיתי אז אף כמלא השערה מחקות דתי".

והילד משה הלך וגדל, וכאשר הגיע לחנוך[1] מסרוהו הוריו לבית ספר למתחילים, וכאשר גמר את חק למודיו בבית הספר הזה, עבר למחלקה עליונה בבית ספר אחר. הוא היה בן אוהב ואהוב להוריו ותלמיד מקשיב וחביב למוריו. הוא היה שוקד על למודיו בתשוקה רבה ויתן כבוד גדול למוריו; בכל דבר־ריב שנפל בינו ובין חבריו, קבל עליו תמיד את פסק־דינו של המורה בהכנעה רבה. ואולם הוא לא הסתפק בלמודים שהורוהו בבית ספרו: כי השתדל להוסיף חכמה ודעת, וירב לקרא בספרים טובים ומועילים. ובקראו בספרים היה רגיל תמיד להעתיק מהם בפנקסו כל פתגם[2] יפה, שיש־בו מוסר טוב, או רעיון נעלה, אשר מצא חן בעיניו; וכן היה רושם לזכרון את המקרים והמעשים רבי הערך, שקרו בדברי ימי עם ועם. כן עשה בשבתו על ספסל בית הספר[3] ואת מנהגו זה לא עזב עד זקנה ושיבה. בספרי הזכרונות שרשם בהם את מקרי חייו, נמצאים תמיד בראש מקרי כל יום, או בסופם, מספר חרוזים יפים ופתגמים טובים הלקוחים מספרי המופת, שקרא בהם באותו היום.

משה לא למד ימים רבים בבית הספר, כי לפי חקי הארץ בעת ההיא בנוגע ליהודים, לא היתה לו כל תקוה להיות אחרי גמרו חק למודיו לפרופסור[4] באוניברסיטה, או לפרקליט[5]; הדברים האלה היו אסורים לבני ישראל, וגם בחכמת הרפואה היה קשה מאד להשתלם בימים ההם; על כן עזב את בית ספרו וישם אל המסחר פניו.

שנים אחדות עבד משה בבתי־מסחר שונים. וכמו בבית הספר כן גם בבית המסחר עבד בחריצות ואמונה רבה. ועבודה קשה עבד משה בשנים האלה מן הבקר עד חצות לילה; ואז היה עליו לשאת מכתבים אל הפוסטה. ובית המסחר היה רחוק מאד ממעון אבותיו, והיה עליו ללכת בלילות החרף הקרים מהלך שעות אחדות

---

[1] כאשר הגיעה עתו ללמד. [2] מאמר, משל.
[3] בשהיה תלמיד בית הספר.
[4] מורה. [5] אדוואקאט.

רגלי עד בית הוריו. ואף אם נזדמנה לו עגלה, לא הוציא כסף להשתמש בה, כי היה העלם השכן [1] ומדקדק בהוצאותיו. ובשום אפן לא נתנו לבו להוציא הוצאה יתרה כזאת לתענוגו. ואולם כעבר שנים אחדות החל לעסק בעצמו במסחר, והצלחה עמדה לו בכל אשר פנה, כי במשך זמן קצר היה לעשיר גדול, ובית מסחרו נודע לשם ולכבוד בכל ארץ אנגליה.

ועוד בעת ההיא היה מונטיפיורי הצעיר שומר תורה וחרד למלא כל פקודיה; ובערבי שבתות וימים טובים היה ממהר לסגר את בית מסחרו לפני שקיעת החמה, מבלי שים לב להפסד שיגיע לו מזה.

רחל בת אברהם, אמו של מונטיפיורי.

ובצדק וישר עשה מונטיפיורי הצעיר את עסקיו הגדולים. וככל אשר עשה גדולות במסחר, כן הרבה לעשות צדקה וחסד; על כן יצא לו שם גדול ונכבד מאד בכל ארץ אנגליה, ואלפי אנשים היו שולחים אליו כסף בעד עניי ארץ ישראל, או לצרכי צדקה אחרים, מבלי דרש מידו תעודת קבלה, ועל פי רב גם מבלי הודיע הפצם מה לעשות בכסף נדבתם, כי מסרוהו בידו לחלקו כטוב בעיניו.

בשנת תקס"ט, כאשר מלאו לו חמש ועשרים שנה, התנדב לעבד בצבא הארץ; כי בכל אשר אהב את עמו ואלהיו, כן אהב את ארץ מגוריו וכן היה נאמן למלכו גארג השלישי. בעבודת הצבא עלה מונטיפיורי למעלת „קפיטן", ובאותה העת הוסיף להשתלם בחכמה ובשפות ולא הוציא אף שעה אחת לבטלה. ככה עברו עליו עוד שנים אחדות בעבודה חרוצה ושקידה רבה בעסקיו ולמודיו, עד בוא היום הגדול והמאשר בכל ימי חייו.

ביום ל' סיון שנת תקע"ג בא מונטיפיורי בברית הנשואין עם בחירת לבבו יהודית בת לוי ברנט הכהן. היום הזה היה יקר ונכבד מאד בעיני מונטיפיורי כל ימי חייו, בדעתו מה רבה הברכה ומה גדול האשר, אשר הביא לו היום ההוא. הוא היה אומר תמיד, כי היום ההוא הפך לו את הארץ לגן עדן.

ואמנם נפלאה היתה יהודית בטוב לבבה, ובתכונות נפשה הרבה. אביה, לוי ברנט כהן, היה סוחר עשיר מילידי אמסטרדם

[1] שפארואם.

(הולנדיה), אשר בא לשבת בלונדון ויצלח בכל עסקיו עד אשר היה לאחד מגדולי עשירי ישראל באנגליה. הוא היה איש ישר, נאמן רוח בכל עסקיו הרבים ודבק בכל לבו ונפשו באמונת ישראל וחקיה. הוא היה בעל מזג רך וטוב, אוהב את הבריות [1] ומקרבן, וביתו היה פתוח לרוחה לכל דורש עזרתו. ויהודית בתו הצטינה עוד מילדותה במדות יקרות מאד, ואחת מהן היא המתינות ומנוחת הלב. בשעה שכל בני הבית היו נרעשים ונפחדים מפני צרה הקרובה לבוא, או בבוא פחד פתאם, היתה יהודית שלוה ושאננה: גם הרגיעה את בני הבית הנרעשים בדברי עליצות או בתקוה ונחומים; ואם אך אפשר היה לקדם את פני הרעה, מצאה יהודית תמיד את העצה היותר טובה, אשר הפיעה אותה במנוחת נפש נפלאה.

„בהיותי ילדה קטנה — ספרה יהודית פעם אחת, — כבת שלש או ארבע שנים, נפלתי מעל מעקת המעלות אשר בדיוטה [2] השניה על רצפת המבוא מתחת. כל אנשי הבית נבהלו ונרעשו מאד וימהרו אלי. הם חשבו, כי לא אקום עוד אחרי נפלי; אך מה גדל תמהונם ושמחתם במצאם אותי יושבת שלוה ושאננה, כאלו לא קרה דבר".

ומלבד מעלות הרוח היתה מצינת גם בידיעותיה בלמודים. היא ידעה לדבר צחות בשפת צרפת, גרמניה ואיטליה, וגם בשפת עבר רכשה לה ידיעה מספקת להבין את התפלות ואת פרשיות התורה שקוראים בשבתות ובמועדים.

היא ידעה גם לנגן ולזמר ולצייר ככל בנות מרום עם הארץ. אולם הדבר אשר הגדיל את ערכה ביותר הוא — צדקתה ויראתה את יי. עוד בילדותה הורוה לדעת, כי „ראשית חכמה יראת יי", ומנהגי בית הוריה הועילו להשריש עמק בלבה את התורה הזאת.

„פעם אחת, — ספרה יהודית — ביום תשעה באב, ישבתי אני ואחיותי בחדרנו על ספסלים נמוכים, לבושות בגדי אבל, וקראנו בספר הקינות. פתאם נפתחה הדלת ושפחתנו באה החדרה ואחריה הופיע כרגע האדמירל [3] סר סידני סמית, ואתו עוד אחדים מאצילי הארץ. אחיותי נבוכו מעט, כי בושו להראות לעיני האורחים הנכבדים במצבן המשנה הזה. אבל אנכי ישבתי על מקומי במנוחה שלמה.

[1] האנשים. [2] שטאקק [3] שר צבא הים.

הַשַּׂר סָמִית שְׁאָלַנִי בִּתְמָהוֹן: „מַדּוּעַ הִשְׁפַּלְתֶּן כָּכָה לְשִׁבְתְּ הַיּוֹם, גְּבִירוֹתַי הָעֲדִינוֹת?“ וְאָנֹכִי עֲנִיתִיו: „הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם זִכָּרוֹן הוּא לְחֻרְבַּן יְרוּשָׁלַיִם, וְיוֹם צוֹם וְאֵבֶל הוּא לִבְנֵי עַמֵּנוּ. הַגְּבוּרוֹת, אֲשֶׁר הֶרְאוּ אֲבוֹתֵינוּ בְּמִלְחֲמוֹתֵיהֶם עִם הָרוֹמָאִים, יְדוּעוֹת בְּוַדַּאי, גַּם לְךָ, אֲדוֹנִי, וּלְרֵעֶיךָ הַנִּכְבָּדִים הַנִּצָּבִים עִמְּךָ בָּזֶה; לָכֵן בְּטוּחָה אֲנִי, כִּי תָּבִינוּ וְתַרְגִּישׁוּ אֶת יְגוֹנֵנוּ הַגָּדוֹל עַל אֲשֶׁר לֹא הִצְלִיחוּ אֲבוֹתֵינוּ לְהַצִּיל בִּגְבוּרָתָם אֶת הָעִיר הַקְּדוֹשָׁה וְאֶת מִקְדַּשׁ אֱלֹהֵינוּ. וְאוּלָם זֵכֶר הַגְּבוּרוֹת הָהֵן שָׁמוּר בְּלִבֵּנוּ לָנֶצַח, וְהָיָה יִהְיֶה תָּמִיד לְמוֹפֵת מַזְהִיר לָנוּ וְלַדּוֹרוֹת הַבָּאִים אַחֲרֵינוּ“. — דִּבְרֵי אֵלֶּה מָצְאוּ, כַּנִּרְאֶה, חֵן בְּעֵינֵי הַשָּׂרִים וַיֹּאמְרוּ: „הָרֶגֶשׁ הַמְּעוֹרֵר אֶת הַפַּטְרִיּוֹט[1] הָאֲמִתִּי לְהִתְאַבֵּל עַל אַרְצוֹ וְעַל גִּבּוֹרֵי בְּנֵי עַמּוֹ, אֲשֶׁר נָפְלוּ בְּמִלְחַמְתָּם בְּעַד עַמָּם וְאַרְצָם, הוּא רֶגֶשׁ מְאֹד נַעֲלֶה, וְזֵכֶר הַמִּלְחָמוֹת אֲשֶׁר נִלְחֲמוּ הַיְּהוּדִים עִם הָרוֹמָאִים בְּעַד הָאָרֶץ, אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם אֱלֹהִים לַאֲחֻזָּה, לֹא יִמַּח לְעוֹלָם מִלֵּב כָּל אִישׁ יָשָׁר בְּאַנְגְּלִיָּה וְגַם בְּכָל אַרְצוֹת תֵּבֵל. זִכְרוֹן תְּהִלָּה הוּא לִגְבוּרַת יִשְׂרָאֵל וְלִמְסִירַת נַפְשָׁם בְּעַד הַחֹפֶשׁ.

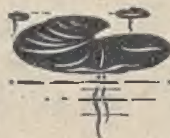
יְהוּדִית זָכְרָה תָמִיד בְּאַהֲבָה יְתֵרָה רַבָּה אֶת כָּל מוֹרֶיהָ בִּנְעוּרֶיהָ, וְגַם שָׁלְחָה לָהֶם מֵעֵת לְעֵת מַתָּנוֹת בְּיַד נְדִיבָה.

וְאֵין קֵץ לְנִדְבַת רוּחָהּ וְאַהֲבָתָהּ לַעֲשׂוֹת טוֹב וָחֶסֶד וְחֶמְלָתָהּ עַל כָּל עָנִי וּקְשֵׁה יוֹם. אַךְ כְּכָל אֲשֶׁר אָהֲבָה לְפַזֵּר כֶּסֶף לָעֲנִיִּים, כֵּן אָהֲבָה לְקַמֵּץ בְּהוֹצָאוֹתֶיהָ הִיא, שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא אַף פְּרוּטָה אַחַת שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ. וְהַנַּעֲרָה הַנִּפְלָאָה הַזֹּאת הָיְתָה לְאִשָּׁה לְמֹשֶׁה מוֹנְטִיפְיוֹרִי.

(עוֹד יָבֹא).

יִגְאַל הַכַּרְמְלִי.

[1] אוֹהֵב עַמּוֹ וְאַרְצוֹ.

הָרוּחַ*)

(שִׁיר־יְלָדִים).

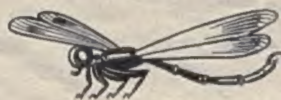
מַהֲרִי מַהֲרִי בִּתִּי,
מַהֲרִי וּלְכִי אִתִּי!
שִׁמְעִי, זֶה קוֹל הָרוּחַ
שֶׁתָּפוּחַ!
אֵין יֵשׁ לָהּ שְׂפָתַיִם,
וְהִיא מְצַפְצֶפֶת;
אֵין יֵשׁ לָהּ כְּנָפַיִם,
וְהִיא מְעוֹפֶפֶת;

אֵין יֵשׁ לָהּ רַגְלַיִם,
וְאוֹתָךְ הִיא רוֹדֶפֶת;
אֵין יֵשׁ לָהּ יָדַיִם,
וְאוֹתָךְ הִיא חוֹטֶפֶת
מִפָּנִים וּמֵעֹרֶף
וְלֹא תֶרֶף,
עֲדֵי כִּי תִּרְעַדְנָה,
עֲדֵי כִּי תִּמְעַדְנָה

רַגְלַיִךְ;
אֲחַי, צִפּוֹרִי,
אֲחַי סְנוּרִי
בְּיָדַיִךְ!
גְּשִׁי הָלְאָה, אַתְּ רוּחַ זוֹעֶמֶת!
הָאֵם מְגִנָּה וּמְחַמֶּמֶת
אֶת בִּתָּהּ הַקְּטַנָּה.

שְׁמוּאֵל בֶּן־צִיּוֹן.

*) מִשִּׁירֵי Wolrad Eigenbrodt.

המציאה.

(מעשיה).

הורי נעמי היו אנשים עניים מאד, ולפעמים ישבו כל היום רעבים, ובביתם לא נמצאה אף פת לחם קטנה לשבר רעבם; לכן נאנסה נעמי הקטנה ללכת כמעט מדי יום ביומו אל בתי העשירים, לבקש מאתם פת לחם לה ולהוריה. גם ביום הזה היתה אנוסה ללכת, למרות הקר הגדול אשר היה בחוץ. ותסתר את ידיה תחת הסנור, ותלך לדרכה, ותבא אל בתים רבים לבקש חסד, אך יצאה משם בפנים נעצבים, כי לא נתנו לה מאומה, ואחדים מהעשירים גרשוה בדברים קשים.

נעמי הלכה לשוב אל ביתה כמעט בידים ריקות, ועיניה מלאו דמעה, בזכרה את הוריה הזקנים, אשר ירעבו ללחם גם היום הזה. וכה הלכה אט ושחוחה ועיניה השפילה לארץ. והנה פתאם ראתה דבר־מה מתנוצץ על פני השלג, ותשה ותרא, והנה מחט־פריפה [1] יפה מאד, וגלתה [2] עשויה משהם יקר וגדול.

בת־צחוק נעימה עברה על שפתי נעמי ותקרא: „האח! הנה עתה יהיה לנו די כסף למחיתנו, כי אבא ימכר את המחט הזאת, ואני שמעתי אומרים, כי אבנים כאלה יקרות מאד." אולם אחרי אשר השבה זאת בלבה, אמרה לנפשה: „תוף [2]! הן גנבה היא, וכן לא יעשה אבי!" אז פנתה כה וכה, ותרא והנה אדון נכבד אחד הולך לפניה.

— מי יודע — חשבה נעמי — אולי אבדה המחט לאדון הזה? הבה אשאלהו. וכאשר חשבה כן עשתה. ותמהר ותרץ אחריו בכל כחה, וכאשר הדביקה את האדון הראתה אותו את מציאתה ותאמר: „האבדה לך המחט הזאת?" האדון מהר למשש את כתנתו העליונה ויקרא: המחט הזאת לי היא! אודך, ילדה יקרה על אשר השיבות אותה לידי. אבל הגידי נא לי: הכי לא תתאוי לרכש לך מחט כזאת?

— אמנם מאד התאויתי לרכש לי מחט יפה כזאת — ענתה נעמי — אך הן חטאה גדולה חטאתי, לו לקחתיה לי.

— כדבריך כן הוא, — אמר האדון — אמנם היה אז בך חטא. אבל אל תנחמי, בתי, על אשר נסית במסה זאת ולא חטאת.

[1]) שטעקקנאדעל. [2]) ראשה. [3]) פפוי!

הא לך מעט כסף, למען תקני לחם לך ולהוריך, והיום אחר הצהרים אבא גם אני אל ביתכם.

נעמי הודתה לו, ותדלג כאילה אל ביתה שמחה מאד, ותספר לאביה את כל הקרות אותה, והאב שמח על ישר לב בתו הקטנה. אחר הצהרים הופיע גם האדון בביתם וידבר טובות את האנשים העניים, ויבקש מהם לספר לו על אדות מחסורם. והם הגידו לו את כל, לא כחדו, וגם הוסיפו לאמר: כי מאד־מאד חפצו לשלח את נעמי אל בית־הספר, לו היה להם מעט כסף.

אז אמר האדון: תבא־נא נעמי לשבת בביתי, ואנכי אהב אותה ואשלחנה לבית־ספר טוב, ויכול תוכל לבקר אתכם בכל עת אשר תחפץ; ולכם אתן משען־כסף מדי שנה בשנה, אשר יספיק לכם לכל מחסורכם ותחיו בלי דאגה.

כשמע האב והאם את דברי האדון הטוב הזה, נפעמו מרב שמחה ולא יכלו להוציא אף הגה [1]) מפיהם, להודות לאדון טוב־הלבב הזה, ורק נעמי הביעה רב תודות למיטיבה.

האדון נפרד מאת האנשים העניים, ויאמר לנעמי, כי עוד היום עליה לשבת בבית הוריה, ומחר ישלח את משרתו לקחת אותה אל ביתו. וכן היה, כי ביום השני בא משרת האדון לקרא לילדה. ונעמי נפרדה מאת הוריה בדמעות שמחה, ותלך עם המשרת אל בית מיטיבה.

והאדון קדם את פני הילדה באהבה, ויציגנה לפני אשתו, אשר חבקה אותה באהבה רבה, ותקרא לה: „בתי היקרה". ונעמי היתה מאשרה מאד. ויתנו לה שמלות חדשות ונקיות, ובלילה שכבה לנוח במטה יפה על כסת רכה, תחת שמיכת משי מרקמה. וכאשר שכבה על משכבה, זכרה את המחט היקרה, ותחרץ בלבבה להיות ישרת־לב תמיד, לבלי סור מהדרך הטובה, אשר עמדה עליה, ואשר הורוה הוריה תמיד לאשרה כל ימי חייה.

תרגום שלמה ברמן.

[1]) דבור קל.

הגבור הקטן.

(ספור מחיי ילדי ישראל בראשית המאה הזאת למספרנו).

הקיץ בא בכל תקפו ויגדל החם גם בבקר. וייעפו העצים ויעמדו בלי נוע; גם הצפרים נחבאו וכל היקום נדם ויאלם.

וקרני השמש דומם תפזזנה [1]) ותשתעשענה על פני הנהר הקטן, אשר על יד הכפר הדל... בפלך פרמה אשר בארץ ר... הגדולה. על שפת הנהר בקעה רחבת ידים והרים כחומה עומדים מימין הבקעה ומשמאלה. ועל ההר, אשר מצפון הנהר, נשקפים בתי הכפר, בתים שפלי קומה ופזורים בלי סדרים; ועל ההר, אשר מדרום הנהר, יער גדול ושבע ימים. ובבקעה תרעינה בהמות הכפר ועל ידן נער רועה כבן עשר.

הנער עלה על ההר וישב בצל עץ רענן, וינח את השוט הארך הצדה ויוצא את חלילו מכיסו וישימהו בפיו.

על ראש הנער היה כובע עגל ורם, רחב מלמטה וקצר מלמעלה, מעשה ידי האכרים מצמר עבה. מלפנים היתה גם שפה לפי הכובע, אך כבר נקרעה ואיננה, רק במקומות אחדים נראו עוד עקבותיה. על בשרו היה בגד עבה ממטוה האכרים צמר ופשתים יחדו, בגד ישן וקרוע; ומבעד הקרעים נראה בשר הנער, כי אך הבגד ההוא יכסה את בשרו, אין לו לא כתנת ולא מכנסים. רגליו הדקות והרזות נגלות מבעד כנפות הבגד, והן מכסות ברפש עד הברכים.

מי הוא הנער הזה? המילדי האכרים, אשר מעם הארץ הוא?

לא! גם בני האכרים העניים לא ילבשו ביום חם כזה בגד צמר עבה, כי מכנסי בד ילבשו וכתנת בד עליהם; גם מראה פניו הארכים, עיניו הגדולות והשחורות המפיקות יגון ופחד, אפו הארך והחד עם גבנון קטן סמוך [2]) לעיניו, כל אלה יעידו בו, כי בן עם אחר הוא, ומארץ אחרת מוצאו...

כבר, כבר, לפני אלפי שנים נראו נערים כמוהו לרב רועים צאן ובקר בעמק יזרעאל, או צדים דגים בחכה על יד הירדן ושפת ים כנרת. אך אז לא היו פניהם קודרים כפני הנער אשר לפנינו; גם לבושים היו בלבוש ארץ הקדם, וכל צעדיהם, כל תנועות גום הראו לדעת, כי לא ידעו יגון ופחד וכי בארצם ובתוך עמם הם יושבים בשלוה וכבוד...

אך איך התגלגל בן־ציון זה אל ערבות פרמה הרחוקה, אל המקום אשר לא דרכה בו כף רגל איש עברי מעולם? ומדוע כה קודר ישפיל ראשו? ומי הלבישו סחבות מגאלות כאלה?

הנער נסה לחלל מעט בחלילו ועד מהרה חדל, כאלו נוכח לדעת, כי הפעם לא ישכיל להשמיע את הנגינה אשר חפץ; וירם את עיניו היפות ויבט אל סביביו — והנה מי הנהר בשובה ונחת הולכים ויורדים הלאה, הלאה, ובהם נשקפת תכלת השמים המכסה ועיר שם בעננים קלים ולבנים; והפרות רועות סביב הנהר והעגלים מרקדים על יד אמותיהם...

— הה, לו הייתי גם אני — אמר הנער אל לבו — כעגל הזה על יד אמי, כי אז גם אנכי כמוהו רקדתי, השתעשעתי...

אך כששה חדשים עברו מן העת אשר נפרד ממנה, — מה מאשר היה אז!...

אמו היתה אלמנה, עניה אופה עגות, אך לא מנעה מבנה מחמד עיניה כל טוב. בכל יום בלכתו אל „חדרו" נתנה לו עגה גדולה ופרטה אחת מזמן. ובלילות החרף בשובו מחדרו שר במקהלה מנגוני החסידים ועששית [1]) של ניר בידו. קולו החזק והנעים נשמע מתוך כל קולות חבריו עד למרחוק, אז רננו שמים וארץ, הכוכבים, הבתים, העצים, כלם הריעו לקראתו בשמחה וגיל...

[1]) תרקדנה. [2]) קרוב.

[1]) לאטערנע, фонарь.

ובבואו הביתה נתנה לו אמו הטובה ארחת הערב, ותשב על ידו ותבט אליו באהבה רבה ותתענג לראות איך הוא שם את המאכל בפיו. אז ספר לה כל אשר קרה בחדר, והיא הקשיבה לדבריו בשמחה ועונג מאין כמוהו. אחרי אכלו לקחתו ותושיבהו על ברכיה, והוא ישן בזרועותיה שנת הילדות הנעימה...

— לא אקנא בלאה שכנתי הנכירה — אמרה האם המאשרה לנפשה — כי לה אין בן חכם וטוב כשמואל בני. אמנם לה הרבה כסף ועדיים [1], — אך למה לי כסף — והנה אוצרי, הנה מטמוני! ובני עוד יגדל ויחכם והיה לרב, לתנא...

ואולם לא ארכה השלוה בבית האלמנה; כי בא היום ובבקר השכם פרצו ה„חוטפים" אל ביתה ויחטפו את „אוצרה" בעודנו ישן ויקחהו וישאהו...

שמואל היה אז בן תשע שנים.

בעוד שני ימים הביאהו אל עיר המחוז, ואחר שבתו שם כלוא יום תמים, שמוהו בעגלה גדולה עם עוד שנים עשר נערים אמללים כמוהו. שני חילים [2] הלכו משני

[1] תכשיטים. [2] אנשי צבא.

עבריה, ואחריה נמשכה אמו ואמות שאר הילדים ותכינה כף אל כף ותגזנה שערות ראשן ותיללנה, ולשמע קול יללתן בכו גם הילדים ויבכו גם שאר בני העיר...

העגלה הרחיקה ללכת מן העיר, והחילים צוו את הנשים כי תשבנה לבתיהן. אז נגשה אם שמואל אל העגלה ותחטפהו בזרועותיה, וכרגע כמו דבקו יחד.

— היה עברי, בני, ומעל אלהיך לא תסור כל ימי חייך! — קראה האם בבכי מר ותשקהו בשפתים דולקות.

ברגע ההוא הוציא החיל את בנה מבין זרועותיה ויהדפנה בכח ותפל ארצה.

— אהה, אמי, אמי! — קרא הנער בילל‍ה.

אך החיל הזועם גער בו בשפה זרה ויראהו את השוט הגדול אשר בידו. אז נאנק הנער הומם ודמעותיו שטפו על לחייו, שטפו בלי הפגות [1]. והעגלה הרחיקה הלאה... ושם מרחוק שכבה אמו על הארץ ועליה נקבצו הנשים המלוות...

(עוד יבא).

אלכסנדר זיסקינד רבינוביץ.

[1] בלי הרף.

חג יובל. — המשוררת הפולנית „מריה־קונפניצקה" חגגה בימים האלה בקרקוי את יום מלאת עשרים וחמש שנה לעבודתה הספרותית. כל גדולי הסופרים ואזרחי העיר עשו למשוררת הנערצה כבוד ויקר. המשוררת הפולנית הזאת דורשת טוב לישראל. אחד משיריה הנפלאים „במרתף" בא ב„לוח־עולם קטן" בתרגום עברי.

אש מן השמים. — ביום הרביעי לחדש אקטבר, יום גשם, ראו יושבי עיר סידלין להבת אש נפלה מן השמים במסבי העיר. הלהבה נראתה בצפון לעיר; תמונתה היתה עגלה־מארכה ובסופה כדמות שבט בארך אמות אחדות, ומראה היה אדם־ירקרק. הלהבה נפלה לחצר אחת, ובנפלה התפוררה לניצוצות ואחר כן התרומם עמוד עשן השמימה.

סערת שלג. — בימים האלה היתה בסביבות מסקבה סערת שלג עזה. הרכבות (ציגע) אחרו לבוא, כדי שתים עשרה עד שש עשרה שעה, והרכבת הספירית אחרה כיום תמים. השלג כסה את הרכבות עד חלונות העגלות ולא יכלו לזוז ממקומן. גם הרכבות שנשלחו לעזרה טבעו בשלג.

הדבור העברי בארצנו. — האדון בן יהודה כותב בעתונו „השקפה", היוצא בירושלים, כי למרות כל המעצורים הולך הדבור העברי ומתקדם בארצנו הקדושה יותר ויותר. בכל המושבות מדברים הבנים והבנות עברית, מדברים — ומתגאים בדבורם העברי. גם בירושלים מתרחב הדבור העברי בעת האחרונה: בבית הספר של למל עשה המנהל הנכבד מר א פ ר י ם כ ה ן לחובה על התלמידים לדבר עברית לא רק בעת השעורים העברים, כי גם בעת המנוחה והמשחקים; בבית היתומים עשה המנהל הנכבד ד ק ט ו ר ג ר י נ ה ו ט לחובה על החניכים גם בינם לבין עצמם, ומשגיח מיחד שומר על זה ועונש את כל מי שמדבר בשפה אחרת; גם בבית־הספר לנערות הנקרא על שם אוילינה די רוטשילד משתדלת המנהלת הכבודה מ ר ת ל נ ד ו לטובת הדבור העברי. רק בבית־הספר של חברת כי"ח (כל ישראל חברים) שבירושלים אין הדבור העברי לחובה על

התלמידים, ועל כן הם מדברים שם צרפתית, ורק בעת השעורים העברים מדבר המורה הנכבד מר מ ר ד כ י ק ר י ש ב ס ק י עם התלמידים והתלמידים משיבים לו בעברית.

ואולם בבתי הספר העברים שביפו, אלה בתי הספר שהיו למקור חיים לשפתנו ביהודה, ירד כבוד הדבור העברי. בבית הספר לבנות, שבראשו עומדת המנהלת מרת רוזה יפה, ומר גרזובסקי מורה שם עברית, מדברות עוד הנערות עברית, אך בבית הספר לבנים נאלם כמעט הדבור העברי החי שהיה נשמע בו תמיד לפני שנתים ושלש. גם שם יש ענש בנוגע לדבור העברי, כמו בבית היתומים שבירושלים. אך — כפי שהודיע מר סוקולוב עורך „הצפירה" באספת הציונים שבמינסק — לא המדבר בשפה אחרת, כי אם המדבר עברית הוא הנענש!

לעמת זה מרויח הדבור העברי הרבה על ידי גן הילדים העברי שנוסד ביפו בראשית השנה שעברה.

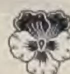

ידיעות שונות.

מִמַּרְטִינִיקָה. — „הַר הַקֶּרַח" מוסיף להתגעש ולהריק אש ואבדון על כל סביביו. ביום השלישי לחדש ספטמבר פרצה לבת אש נוראה מפי הר השרפה ותהרס את העיר מונרוזש. כאלף נפש אדם אבדו, ואנשים למאות נפצעו. גם גלי הים התרוממו בזעם וישטפו את הכפר קברה.

סְבִיב הָאָרֶץ. — בימים האלה עברה בורשה אורחת תירים אנגלים שמספר חבריה שמונה. הם נוסעים סביב לכדור הארץ במרכבות ההולכות מעצמן; מרכבה אחת קטנה לשני אנשים והיא מהירה מאד בלכתה והולכת בראש, ואחריה הולכת מרכבה גדולה ליתר חברי האורחה, והיא ערוכה בכל לדרך הרחוקה. מורשה הלכו התירים לפטרבורג, מסקבה, ומשם לערי סביר: טמסק, אמסק עד אירקצק.

סוּפָה עַזָּה. — בעיר מרן אשר בדרום טירול (אוסטריה), קמה סופה נוראה, אשר הרסה בתים רבים וגשרים גדולים וגרמה נזקים גדולים מאד. מעריכים את הנזק למאתים אלף כתר (הכתר הוא כארבעים קפקה בכסף רוסיה).

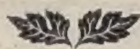
ראובן אשר ברודס איננו!

ביום השבת, ראשון לחול המועד סכות (י"ז תשרי), מת בוינה הסופר והמספר העברי ראובן אשר ברודס. אך זה כשנה עברה מאז חגגו חובבי שפתנו וספרותנו בוינה את חג יובלו של הסופר הגדול הזה, במלאת לו חמשים שנה בכ"ה אלול תרס"א (ראה את תמונתו ותולדתו ב„עולם קטן" חוברת כ"ה—כ"ו). ולא הנם חגגו את חג יובלו, כי העשר העשיר הסופר הגדול הזה את ספרותנו העברית בספוריו המצינים („מסתרי בית צפניה", „מודה ועוזב", „הדת והחיים", „שתי הקצוות", „זקנים עם נערים" ועוד), ולא שכח גם את קוראינו הקטנים ויספר להם את ספוריו הנעימים: „נקמת נערים" („עולם קטן" חוברת ט"ו), „החשמונאים הקטנים" (שם חוברת כ"ה—כ"ו) — והנה בא המות האכזר וישם קץ לחייו, לדאבון לב כל אוהבי שפתנו.

ולא פתאם בא לו המות, כי ימים רבים שכב על משכבו בחליו הקשה, וכל יודעיו ואוהביו ידעו, כי לא יקום עוד מחליו זה: ובכל זאת בבוא היום המר, והשמועה עברה, כי ראובן אשר ברודס איננו עוד בחיים, היו כלם כהלומי רעם.

הַהַלְוָיָה. — ביום השני, י"ט תשרי בבקר נאספו כל [illegible] המנוח ומוקיריו לחלק לו את הכבוד האחרון, ועמהם באו גם ציונים רבים שלוחים בשם אגודותיהם השונות, גם צירים מבתי המערכת של העתונים העברים בשפת גרמניה היוצאים בוינה — ואשר המנוח העניק להם לעתים מפרי עטו הנפלא, גם ועד־הציונים הגדול שלח שלשה מחבריו לתת כבוד למת הגדול.

שני חכמים וסופרים, דקטור מהרר ודקטור סופר, הספידו את המת המוטל בארונו, ואחרי כן נשאוהו הסטודנטים (תלמידי בתי המדרש הגבהים) על כתף, והמון רב ממכבדי המנוח ומעריציו נהרו אחר ארונו, עד בואם אל המקום אשר חפרו לו שם קבר. לפני הקבר הפתוח הספידוהו חברי ועד הציונים, ואחד מהם הדקטור לאפלד כהן, עורר עליו קינה בעברית צחה ויתאר לפני קהל הנאספים את ערכו הגדול של הסופר המנוח בספרותנו העברית והאבדה הגדולה שאבדה לנו במותו. גם הדקטור אהרן קמינקה דבר בשבחו של המת הגדול בשפתנו העבריה. לסוף דבר גם הארון דוד רטבלום בשפה, אשר הקדיש לה הסופר המנוח את כל כשרונו, את כל חייו, ויפרד ממנו ברגש בשם חברת הסטודנטים הנקראה בשם „בר־כוכבא"; עוד רגע — ורגבי עפר כסו את עצמות הסופר העברי, אשר לא ישכח מלב כל אוהבי שפתנו השבה לתחיה.

חידת הקריאה.

איש חכם אחד נגש פעם עדי,
ויאמר: עשרים אצבעות לי בכל אחת מידי
חמש ועשרים בידים והרגלים;
ועתה מצא חידתי ובין דבר שפתים...

חיים צבי זבלודובסקי.

לקוראים ולקוראות של ה„עולם קטן"!

בימים האלה התארחה בביתנו הגברת חמדה בן־יהודה, אשר בלי ספק קראתם את ספוריה הנעימים ב„עולם קטן". מה אמר לכם, ידידותי וידידי, מי שלא שמע את צלצול הדבור העברי מפיה לא שמע דבור עברי יפה מימיו! ומה יפים ספוריה אשר ספרה לנו מחיי הילדים בארץ ישראל! שם הילדים לומדיים בבתי־ספר עברים כל השנה, וימי הקציר והבציר ימי חפש המה מלמודים בבתי־הספר. או יוצאים הם אל המושבות ועוזרים לאכרים בעבודתם לבצר את הענבים. והילדים הגדולים והקטנים מדברים רק עברית, עד כי חרפה היא לדבר בשפה אחרת, והם כל כך נעימים בְּדַבְּרָם.

יחד עם הגברת בן־יהודה בא אלינו האדון בלקינד בפעם השנית. במכתבי הקודם כתבתי על אדות בית הספר אשר הוא חפץ ליסד, וגם בודאי קראתם על אדותיו ב„עולם קטן" בחוברת החמשים ושבע. ואנחנו בדעתנו את הטובה הרבה אשר יביא בית־ספר כזה אשר הוא אומר ליסד, נדבנו אני ויהודית אחותי 3 היכלים למענו. ואני מבקשת את כל קוראות ה„עולם קטן" וקוראיו, כי ירימו גם הם נדבתם לטובת בית הספר העברי הזה, לתת היכלת ביד אחינו הגדול מר בלקינד לבצע את אשר החל.

וילנה. חנה גלדברג.

לחברי קוראי ה„עולם־קטן"!

אני הנני לומד בבית הספר אשר תחת פקודת מורי היקרים מר בנציון קנטור ומר יהודה צבי לֶוין, האחרון הוא זה אשר יעניקנו ספורים נעימים ב„עולם־קטן" כפעם בפעם, כמו הספורים „במוצאי שבת" ועוד. ואם אתם, חברי, תתענגו על הספורים האלה הנה אני מוסיף להתענג עליהם בכפלים: בשמעי תֹּכֶן הספורים יוצא מפֹּרש מפיו, בפקדו עלינו תלמידיו להאריכם ולהרחיבם. וקורא אני על הראיה והשמיעה: טובים השנים! היו שלום חברי היקרים, בודאי עוד נוסיף להתראות ב„עולמנו הקטן".

משה אֶפשטין

פינסק.

לחברינו הטובים קוראי ה„עולם־קטן"!

בבית־ספרינו לומדים אנחנו עברית בעברית. עברנו כמעט על כל התנ"ך גם קראנו ספרי מקרא רבים, ועתה אנחנו קוראים גם את העתון „עולם קטן". מתחלה היתה קשה עלינו לבאר את למודנו בעברית, אך עתה כשהרגלנו כבר בשטה הזאת, יודעים אנחנו על נקלה לבאר את למודנו, גם לדבר ככל העולה על רוחנו בעברית, ובכל יום ויום שרים אנחנו שירי ציון. הנער משה גורדון צדק בדבריו כי אנחנו הקטנים, אשר אין לאל ידינו לעשות גדולות לטובת עַמֵּנו. עלינו רק לרכש לנו לעת עתה את הדבור העברי, כי הדבור העברי מביא לידי מעשה. לדעתנו היטיבה המערכת לעשות, לו נתנה מקום ב„עולם קטן" לחזיונות קצרים ויפים אשר יוכלו קוראיהם להציב לפני חבריהם בכל עת מצוא. הדבר הזה היה מביא בלי ספק תועלת גדולה להרחבת השפה העברית.

אברהם אורבוך וחברו.

נדבות.

בעד התלמידים שביפו נדבו: ברוך לֻוִּרים (סביטילובקה) 20 ק'; קים בנימין (הוליפול) 1 רובל 25 קאפ' (הכסף כבר נמסר בועד האֹרסי על פי שובר נו' 307/3) נוטקי יהודה ליב (אקולובקה) נדב 60 קאפ'; וַיִּצֶב יוסף קורופ; נדב 40 ק'; סידרסקי משה (קיוב) — 31 ק'; קילצבסקי (אישישקי) ביום הֻלדת אחותו — 20 ק'; פיקרסקי אברהם (קריבוירוג) 18 ק'.

בעד האוצר הלאמי נדבו 4 רובל; יוסף רוגווין, הירש; יוֹרֵש, דוד פורמַל, יעקב גמזו, ישראל לֶוִין ואברהם אליה וָלְק — (ליוצין). — שלמה קפלן וחבריו (בחמוט) נדבו 30 קאפ'.

בעד „בית נאמן" נדבו: יוסף אהרן וייצב וחבריו (קניוב) 50 קאפ'.

הודעת המערכת.

מסבת העתקת מקום הדפסתו של ה„עולם קטן" מוינה לקרקוי אחרה הדפסתו של הגליון הראשון ואת החסרון נמלא בגליונות כפולים אחדים.

החוברת הראשונה של „הפדגוג" תצא ותשלח לחותמים בחשון.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן":
Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.
КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ", ВАРШАВА.

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur: S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau.